

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Jurăminte și înjurături.

Dacă s'ar deschide un concurs de înjurături, între toate națiunile de pe fața pămîntului, cred că premiul n'ar putea fi disputat decît între Români și Unguri.

Multe ne despart pe noi de Unguri, un lucru însă îl avem comun cu ei: înjurăturile. Într-o privință ei ne întrec chiar, căci la Unguri femeile nu se lasă mai pe jos decît bărbații, și ele înjură, ca să zic așa, bărbătește.

Toate popoarele au jurăminte și înjurături, și unii cred că oamenii cari înjură au nervi de fier, dovadă soldații și marinarii, mai ales matrozii englezi. Astfel înjurătura ar fi o explozie de energie.

După unii medici, înjurăturile ajută la secretarea fierii din ficat și la digestiune, ca și risul, care pune în mișcare diafragma, un nerv ce se află la baza stomacului. Deaceia regi și ingenerii oamenilor bogați aveau pe vremuri cite-un măscăraci, ca să-i facă să ridă în timpul mesei.

Dar dacă toate națiunile au, într-o măsură mai mare sau mai mică, înjurături, puține sînt acelea cari să le aibă sub forma obscenă sub cari le avem noi și Ungurii; doar pînă la un punct Rușii și Italianii, deși aceștia nu în mod așa de răspîndit și de general ca noi și ca vecinii noștri Maghiarii.

Majoritatea popoarelor întrebunțează mai mult jurăminte decît înjurături, ceiace la ele se chiar confundă, pecind la noi și la Unguri ele se deosebesc cutotul. Cînd Francezul exclamă diable! peste! sau foutre; a înjurat grozav, ear nom de Dieu! e una din înjurăturile cele mai teribile. Tot așa Neamțul cu Donnerwetter, cu Sacrament, cu comicul Sacrament noch einmal! Cînd a zis Tausend Sacrament, s'a urcat cu o

gamă mai sus, ear la Kreuz Himmel Erden Tausend Element Donnerweter: a atins superlativul.

Englezii au pe Gon damn; dog, whoreson Italianii pe Cazzo și Coglione, per la Madona, per la madre di Dio, per la santa madre di Dio; Spaniolii înjură por vida de Dios și Carajo; Danezii zic Töd și Dövel sau pine död; Suedezii jură un milion de draci; Holandezii Wat dukker is dat, sau de Drommel; Elvețienii Impuşcă tunete. În sudul Franței unii țărani mai întrebunțează jurămîntul Jarni, care vine dela străvechiul je renie Dieu.

Portughezii au în limba lor cu mult mai puține înjurături și expresiuni obscene decît Spaniolii, și nu-i auzi zicînd decît diabo și merda; Spaniolii de condiție zic caramba, cei din poporul de jos Carajo, și în tot momentul auzi: demonio, demasiada machada de su alma (drace, nemăsurata prostie a sufletului său). Englezilor le place să pomeniască des pe gidele cu al lor hang him, apoi pomenesc des de numele cînelui, ca și Francezii cu nom d'un chien.

Murdară e înjurătura moscovită jobjonemat, și comică cea boemă Satrazene sacramentsky cloop. (Sacrament, afurisit de mișel). Orientalii au foarte puține înjurături. Străinului îi zic porc, sau cine creștinesc (ghiaur), ear între ei se apostrofază cu „copil de lele”. Indianii (adică hindușii) sînt foarte blajini. Ei zic: „sora ta s'a lăsat să fie sărutată de un Englez” sau „aî băut rachiul”, ear cînd se supără foc, te fac arap! creștin! porc! La ei cea mai mare cinste e să te desculți înaintea cuiva, apoi cea mai mare insultă este ca, după ce te-ai descălțat, să sciupi în încălțăminte și să arunci pe acestea în obrazul cuiva.

Se vede că Ovreeii sînt orientali, fiindcă aproape n'au înjurături.

Romanii înjurau *me Hercle!* ear femeile lor *me Castor! Aedepol (per Pollucem)* era comun

ambelor sexe. *Iratus tibi sit Iupiter!* (Iupiter să te oropsiască) s'ar putea traduce cu: „luate-ar dracu!”

Vechii Elinii jurau pe Minerva, cei noi jură pe Sf. Maria, și deoarece se tem grozav de diavolul, au obiceiul a zice: „să te ia acela, care e afară și departe de noi” și numai în biserică îndrăsnesc a-i zice pe nume, fiindcă aici se cred în siguranță.

Jurămîntul de predilecție al lui Cicero și al lui Terentius era *per deum atque hominum fidem* (pe credința zeilor și a oamenilor). Socrate jura pe ciine! Zeno pe coif! Pitagora pe apă și aer și pe ether! Alții jurau pe varză! Egiptenii jurau pe usturoi și pe ceapă; Sciiții pe vînt și pe mormînt; Tătarii pe lancea cea lungă, Romanul mai jura pe geniul, fericirea și majestatea împăratului său, ear Caligula pe fericirea și geniul calului său favorit, pe care de altmîntrelea îl numise și senator, ceiace a făcut pe răposatul Ghiță Mirzescu să impute lui Ioan Brătianu în plin Senat, că a procedat lafel cu unul din bărbații noștri politici.

Barbarul jura pe cinstea și pe spada lui, creștinul pe relicvele sfinților lui, pe altar și pe evanghelie, Mahamedanul pe barba profetului, Negrul pe fetișele lui, ear Carol al XII-lea pe cisma lui cea mare.

În evul mediu mulți oameni mari aveau jurămîntul lor de predilecție. Astfel Louis XI jura Pâque Dieu, Carol VIII Jour Dieu, Louis XII le diable m'emporte, Francois I foi de gentilhomme și Henri IV Ventre Saint gris. Heinrich der Hammer (ciocan) din Saxonia și-a căpătat porecla dela jurămîntul său favorit Potz Hammer! Charles le Temeraire jura pe Sf. Gheorghe, ear papa Iuliu II pe Sf. Petru și Pavel.

Cardinalul Dubois era vestit din cauza, înjurăturilor lui. Servitorul său discuta într-o zi cu

FOILETON.

!!!

O față prîtoasă și o vorbă bună e bine primită orînd și orunde. Poate numai pe cea lume voi da față cu tine, dar o vorbă bună și-o pun aici negru pe alb. Eu nu vorbesc numai din vîrfurile limbii ca muerile cele rele, eu grăiesc din inimă, ca să poți și tu la inimă vorba mea.

Păstorul Isus a zis: „Eu sînt calea, adevărul și viața...” Isus e calea cea bună, singur la el e adevărul, și numai pe calea adevărului poți ajunge la v

Dar tu pe care cale ai apucat?

Dimi... cînd te scoli, întăi și întăi te duci la fereastră să vezi cum se arată vremea, e senin ori înourat afară? Cu mult mai cuminte ai face să cauți întăi în sufletul tău că senin e ori înourat acolo. Apoi te gîndești la vaci, la cai, la porci, la țarină și la toate, numai sufletul tău nu. El zace ca un pămînt nelucrat, plin de buruiana păcatelor. Și ție nu ție rușine să cauți însus la albastrul cerului cînd pe sufletul tău atîta negru atîta nor de păcate zace și cînd inima ta e plină de ură, gura ta par'că gura iadului, că numai foc și venin varsă asupra altora.

Ca să vorbim numai la drept:

Vitele împreună pasc pe un cîmp, oile într-o turmă, pînă și miclele albine încap într-o cojnită, toate în pace și liniștite, numai om cu om să dujmănește și nu-i ajunge o lume mare.

Pentru o vorbă, ce a scăpat-o cineva te pîrăști pînă îți pui plugul în pod, ba de ai putea și cu cel de sus te-ai lua la proces.

Cristos a iertat dușmanilor. Tu te ții mai mult decît el, tu nu poți ierta vecinului tău. Cum să și ier'i pe vecin, cînd în casă la tine, cu tată, cu mamă, cu surori și frați trăiești în dujmănie.

„L-ași ierta din toată inima, dacă nu m'ar vătămât așa tare” zici tu. Dacă te-a vătămât trebuie să ier'i; dacă nu te ar fi vătămât n'ai avea ce ierta. Celce te-a vătămât rău, a făcut, ear tu faci și mai rău, cînd nu-l ier'i. „Iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și celorce vă fac rău...” se zice în sfînta scriptură, ear tu ca Iuda cel cu suflet negru nu vrei să înțelegi. „A mea e răzburarea...” zice domnul Dumnezeu, ear tu ziua noaptea ferbi de ură și aștepti ceasul răzburării.

Dar cine ție-a dat ție drept să judeci și să răsplătești faptele fratelui tău?

Dumnezeu de atîția ani suferă fărădelegile tele, ear tu, un om neputincios, nu poți trece fără răspuns nicio vorbă a vecinului tău. Ți-se strecură în urechi o vorbă, vermele miniei începe a te roade la inimă și pornești ca o nopircă să inghiți o lume, măcar știi bine că vorba scăpată, la zece pași e umflată și schimbată de n'o mai poți cunoaște că e a ta. Nu așa! Dacă vrei să afli iertare colo sus, iartă și tu aci jos. Dacă nu ier'i, atunci n'ai lace te mai ruga, nici la biserică nu te mai duce, că-i aduce de acolo bătaia lui Dumnezeu peste casa ta, fiindcă, dacă stai în minie cu un om, stai și cu Dumnezeu care l-a zidit pe el.

„Il iert, dar nu-l pot uita, pînă mi-oî pune pe piept, că mare rău mi-a făcut”, zici tu. Ori o sucești altcum și zici: „Il iert, dar nu vreau să dau față cu el, nici mort”.

Spune-mi acum, frate, ai vrea tu să zici Dumnezeu: „Te iert, dar nu vreau să dau față cu

tine niciodată”. Pune-ți mîna pe inimă și spune-mi, vrei tu ca și cel Judecătorul de sus numai așa să fie împăcat cu tine, precum ești tu cu deaproapele tău?

„Iubiți pe dușmanii voștri”, zice Mintuitorul.

Tu în toata ziua îl vezi pe celce te a dujmănit. Poate șade aproape de tine, dar inima ta e departe de el. Tu l-ai ertat dar nu-l iubești tu zici că l-ai uitat, dar bine nu-l dorești. Tu nu-l privești ca dușman, dar nici ca frate, tu nu-l faci rău, dar nici nu-l vrei bine. Tu stai cu mîinile în sîn cînd năcazurile vieții îl doboară pe el la pămînt. Tie-ți ride inima cînd el plinge și tot mai ai nas să zici că te-ai împăcat cu el?

Nu așa, frate! Du-te împacă-te creștinește; înloc de ura cu dragoste, înloc de rele cu bine, întoarce, că nu știi ziua nici ora în care ție-se va ridica viața de pe pămînt.

Colo 'n munte poate e și tăiat bradul, poate sînt și croite și te așteapta numai la magazin scîndurile din cari cu citeva cuițe ție-ar încheia casu-lia aceia din care nu vei mai putea întinde mîna de pace fratelui cu care ai trăit în dujmănie.

Încă poate mai curînd decît crezi îți vei culca capul 'n groapă, că moartea nu te va aștepta pînă ție-a veni voe să-i deschisi ușa, le ea nu-i „pardon”.

Azi încă tu calci pămîntul, dar nu peste unet ce! va fi deasupra ta.

„Dac' oî muri m' oî odihni și pace...” Slabă mîngăiere... Da, te vei odihni, dacă-ți vei așterne cu bine, dar altcum n-ai vrea să fii nănaș la ce nuntă vei avea tu dincolo, nici să joc la hora ta, că pe copil îl înșeli cu o jucarie, pe omul mare cu o vorbă, dar pe cel Atoputernic nu-l poți înșela; te înșali pe tine.

Iuliu Pop.

al cardinalului Noailles, susținând fiecare că stăpînul său e mai mare. Servitorul acestuia se lăuda că stăpînul său sacrează episcopi, dar servitorul lui Dubois îi răspunde: „Eh bien, votre maître sacre les évêques et le mien sacre Dieu tousles jours.

Cardinalul Dubois zise chiar odată unei dame: Allez vous en vous faire!... Aceasta se plinse regentului, care-i răspunde: Ah, c'est un brutal! mais il est de bon conseil.

Cred că am înșirat un pomelnic de jurăminte și de înjurături destul de lung, dar ce sînt toate astea pelîngă înjurăturile noastre naționale, dintre cari cea născocită de d-nul Șuțu (Tête de mort) e una dintre cele mai nostime, căci înjurînd „luminarea“, o ia tocmai dela „albină“, care a făcut „ceara“, din care s'a făcut „luminarea“.

Se zice că pe vremuri cînd n'aveam încă drumuri de fier, un sfînt mitropolit, făcînd o inspecție prin țară și călătorind cu cai de poștă în hămași la butca sa, la un moment s'a înămolit și caii nu mai luau din loc.

— Cum să ieșim d'aici? întreabă mitropolitul pe surugiu.

— De, Prea sfînte, ar fi lesne de ieșit, dacă mi-ai da voie să trag cîțiva sfînși și cîteva liturghii.

Mitropolitul i-a dat voie și astfel a putut să urniască din loc.

E incontestabil că înjuratura pare a ajuta ca să izbutești a face un lucru pe care l-ai încercat de mai multeori fără a reuși, sau ca să găsești mai repede un obiect pe care-l cauți, însă aceasta e numai o aparență; în realitate înjuratura coincide cu o încordare a atențiunii, cu o opintire a energiei, ceiace te face să reușești mai repede. Dar la același rezultat ajungi și cu un safristi! sau cu un Donnerwetter! fără să mai fie nevoie de a întrebuița expresiuni murdare.

În familia mea n'am auzit niciodată o înjurătură obscenă. Bietul tată-meu trebuia să fie tare necăjit pe cineva ca să-i strige din răspuțeri, pe unguște: Kutya lănczos teremtette! (cine de lanț blestemat). Aceasta era singura lui înjurătură și singurele cuvinte unguștești pe cari le știa. Cu toate astea eu m'am molipsit în mediul în care am trăit și cînd sînt tare revoltat în contra unui om din clasa de jos, injur și eu țigănește. Imediat regret cuvîntul scăpat din gură, mă rușinez de mine însumi, dar n'am ce a face. C'est plus fort que moi, cum zice Francezul.

Dar ca să mă jur: „pe legea mea“, „pe Dumnezeu meu“, „să fiu așa și pe dincolo“, „să n'am parte de...“, cum aud pe mulți, m'a ferit Dumnezeu, fiindcă de mic eram pedepsiți de mama dacă ne jramam.

Obiceiul jurămintelor e așa de înrădăcinat la unii oameni, încît un preot militar, pecînd predica soldaților, le strigă în sfîntul său zel: „Să nu mai injurați, să nu vă mai aud jurîndu-vă, căci să fiu al dracului, de o voi mai tolera!“

Un filozof german spune că poporul de jos trebuie remontat dîncînd-încînd cu cîteo înjurătură, cum se remontează orologiile, ear jurămintele, zice el, nu sîni adesea decît cuvinte de umplutură și de mirare, ca: Iesus, Maria und Ioseph! sau de întărirea unei afirmațiuni ori a unei denegări. Cele mai multe înjurături sînt pentru poporul de jos locuțiuni înflorite, adevărate ofături soldățești ori surugiești. Cel mai adesea omul care injură nu se gîndește la nimic, ci urmează pur și simplu o deprindere rea. „Zău!“ al nostru a ajuns să fie un adverb, cum ai zice „da“, „de sigur“, deși nu e decît jurămintul „pe Dumnezeu!“ sau „pe Joe!“ Pe „cîntea mea“ — „parole d'honneur“ pentru franțuziți a devenit asemenea o locuțiune comună tuturor și un scriitor ne spune că vizitînd pe un prieten al său pe care nu-l văzuse demult, acesta de bucurie exclamă de nenumărateori: „Pe onoarea mea, etc., etc.“

Revin la înjurăturile noastre naționale, cari sînt din cale afară murdare. Oare nu s'ar putea găsi un mijloc, nu ca să facem pe Români să nu mai injure deloc, dar cel puțin să-și mai civilizeze înjurăturile?

În casa lui injure cineva cît va pofți, dar în public? dar pe stradă? La noi nu poți să faci douăzeci de pași fără să nu auzi o murdărie, fără ca urechile să nu-ți fie înțepate de o expresiune obscenă; și nu numai oamenii din poporul de jos proferează în public, fără nici o sfială, asemenea expresiuni, dar și foarte mulți din aceia cari se pretind culți. Vorba lui Hübsch a ajuns aproape un adverb în limba noastră, Treceți pe dinaintea lui Capșa, unde stau la pîndă eleganții noștri, și veți cred că sînteți la abatoriu.

Până și copiii injură pe strade în modul cel mai trivial. Unii părinți fac chiar haz cînd primele cuvinte pe cari le rostește copilașul lor, sînt o înjurătură.

În orice țară civilizată asemenea expresiuni sînt considerate ca un atentat la bunele moravuri și pedepsite de legi. În antichitate erau pedepsite chiar și jurămintele și ocările urite. Filip August al Franței edictă o gloabă de douăzeci de sous pentru cel care jura pe părul și pe dinții lui Dumnezeu, ear cel care nu plătia gloaba, urma să fie înecat. După legile sulice ocările concatus și vulpepolus costau trei solidi, ear pentru ocara cea mai mare chienfoutré (inobilit azi în Jean Foudre) de la latinescul eynaedus, era o pedeapsă de șase sute de denari.

Pînă să se voteze o lege care să pedepsiască proferarea obscenităților în public, propun ca zierele să facă o largă propagandă pentru înlocuirea înjurăturilor murdare prin eufemisme.

Astfel cînd vor istorisi că A a injurat pe B să spună că „I-a trimis la Făurei“, sau că „I-a dat în didilema „Fpocei“.

Mai găsind cîteva expresiuni de felul acesta, poate că se vor desprinde și Români cu înjurături ca „Donnerwetter! Donnerwetter parapluie! Und ein Glas Crampapoulie!“

(„Adevărul“)

Al. Ciurcu.

Dela București.

Asupra marelor sărbări ale Ligei Culturale din București s'au publicat rapoarte speciale în foile mari românești. Astfel nouă nu ne remîne decît a povesti cititorilor noștri ceiace în alte foi au ramas printre șiruri.

Serbările zice-se că au reușit pe deplin. Da, în vederea scopului urmărit de Ligă, au reușit cum nu se poate mai bine. La apelul Ligei au năvălit, deosebit țărănimea română din toate părțile, și din țările învecinate. Rezultatul material a întrecut toate așteptările organizatorilor, și ne servă tuttora spre mîngăiere, că din venitul net de peste un sfert de milion, se va ridica cît de încurînd o „casă națională“ a Ligei pentru adăpostirea cultivatorilor de limbă și dătinii strămoșești a Românilor de pretutîndei. Eată deose sîntem veseli toți, cari la apelul celor din fruntea instituției, am alergat la acele serbări. Și ne mirăm de ceice au privit serbările prin altă prismă, cautînd spinii în colesă unora și altora. Adevărat că publicul bucureștean n'a îmbrățișat cu destulă căldură pe călătorii cari unii au ajuns în capitală venind pe tampoane și cooperișul vagoanelor. Dar cu asta noi, vizitatorii din alte țeri, nu ne batem capul. Noi sîntem fericiți c'am putut străbate și vedea, ca niciodată, Români din toate unghiurile injurul stindardului cultural ținut înleștat de mîinile vinjoase ale neobositului N. Iorga și ale tovarășilor săi devotați.

Conferința d-nului Iorga n-ea umplut sufletul de mîngăiere. Mai mult nu putem zice, căci a lăuda pe acest mare povătuitor al neamului românesc nu se poate; calitățile lui extraordinare nu se mai discută azi.

Deosebit noi Orăvițeni, destul de mulți la număr, cari am trecut în România pela Severin, am avut parte de neasămuita ospitalitate a gentililor Severineni, în frunte cu inimosul director al școlii comerciale d. I. E. Nemiș, cari ne-au îndulcit popasul făcut în acest oraș-giuvaer al Țării-românești. Nobilul avînt sufletesc al Severinenilor este dealtfel îndeobște cunoscut. Am putea învăța mult dela dinșii, deosebit cei cu moravuri atinse de rigiditatea străinismului, de cari resar prin Banat ca ciupercile.

Și cum dela București unii ne-am repezit și la Sinaia, unde am văzut raiul pe pămînt, ne-am întărit în simțuri și în nădejdea unui viitor mai bun. Singura notă discordantă în minunatele impresii ce le-am adus cu noi, ar fi, dacă nu greșesc a o spune pe șleau, tradiționala superficialitate a cărturarilor de dincolo cari cum în toate ne sînt superiori, ne-ar putea scuti și de decepția ce ne cuprinde cînd îi vedem nepăsători în cultivarea nu numai a graiului, ci și a modului de scriere. Am înholbat din ochi cînd am citit, și pe bancnotele noi: „Doue deci lei“, înloc de „douăzeci“ cum e scris *corect* pe bancnotele noastre austriace. Dar cînd am citit în București (Nu București, cum scria odată...) firma oficială „Banca națională“ m'am gîndit că avem a face cu evoluția ortografică. Dar earăși m'am întristat cînd pe mormîntul principesei Maria citesc... *Pa n'a murit*... etc. Lasă că în epoca etimologismului

s'a scris „Banca națională“, și din motive nepătrunse de noi cești de dincoaci, nu le dă mîna a schimba (dîn scaimba...) scriind după ortografia de azi (a academicei): „Banca națională“, dar cum niciodată, după niciun sistem ortografic, nu s'a scris *l'a* înloc de *ea*, am rămas convins că în România, oamenii trăind bine sub scutul statului, nu se opresc la mărunțișuri d'astea. O fi, dar noi p'aici cu toate greutățile ce le întîmpinăm în cultivarea limbei românești, n'am putea îngădui să se scrie *l'a* înloc de *ea*, nici chiar pe crucea celui din urmă cioban în cimitirul satului, necum într'un orașel, cum e bunăoara și Oravița noastră, cine ar îngădui batjocorirea limbei românești?

Adaog această observare, care dacă nu va străbate până unde trebuie, nu cred să fie de prisos pentru noi cei de dincoaci, cari ne îndeletnicim cu limpezirea limbei noastre strămoșești.

Gh. Jianu.

Mișelul.

— Un sfat bun pentru poporul nostru —

Mișelul este omul cel mai primejdios, căci el nu te lovește la lumina zilei, ca să te poți război cu el, ci te lovește din ascunzătoarea inimii sale perverse, atunci cînd nici nu te aștepți, atunci cînd te crezi mai în siguranță.

Mișelul totdeauna se deosebește prin ceva de ceilalți muritori. O căutătură și un mers mai deosebit, un aer impunător; totdeauna vorbind prietenos, dar cu un aer de superioritate, ca să dea mai multă importanță persoanelor sale. Ori pe cine întîlnește, îi vorbește de succesele sale, de planurile sale pentru viitor. Dacă cineva ar îndrăzni să-l contrazică cît de puțin, ori se aprinde ca o bombă, ori îl privește cu compătimitate, spunîndu-i: „n'ai încă experiența, băiete! eu am trecut prin multe și știu cum să judec lucrurile.“

Mișelul nu-ți refuză niciodată prietenia. Te primește ca pe un bun amic în casa lui, te ospătează; ori în ce împrejurare îți oferă prietenia lui, ajutorul lui, este în tot momentul galant cu tine, ca să te amă giască și să-ți fure inima, pentruca să te aibă în mînă.

Nu lipsește dela nicio împrejurare fericită din viața ta, sau a familiei tale, cu scop să te amăgiască și să mai fure cite ceva, pentruca să-și îmbogățească arsenalul mișelilor sale.

Așa lucrează mișelul la vedere, pentruca să te amăgiască spre a nu-ți pricepe planul lui mișellesc.

Pe ascuns însă face să se răspîndiască pe socoteala ta totfelul de zvonuri răutăcioase se, pentruca să te poată pune în gura lumii, să te strice cu prietenii și chiar cu rudele, să-ți zdruncine situațiunea. Cu cît zvonurile acestea se întind, cuatît se dă ca mai bun prieten al tău. Eacă a și prins o convorbire nefavorabilă pentru tine, o argumentează cu zvonurile nefavorabile pe care le-a răspîndit. El nu trage nicio concluzie, dar conduce așa discuțiunea, pentruca cei de față să poată trage o concluzie defavorabilă ție.

Dacă ai avut naivitatea să-l poți introduce acolo, unde i-se închiseră ușile, din cauza faptelor lui, atunci face ca ariciul din poveste, care a scos afară pe naivul guzgan, ce-l primise în vizuina lui în timp de earnă.

Cînd mișelul a crezut că ț-a format o atmosferă nefavorabilă, atunci sau inventează ceva, așa de bine ticluit ca să te izbească de toate părțile, ori se leagă de o împrejurare, care s'ar interpreta ca pornită dela tine, spre a te lovi. A găsit ce dorea? De acum să te ții! Trîmbiță în lung și lat cei tu, prietenul lui, ai voit să-l lovești. Te compătimizește, dar n'are ce face. „Și-a pus singur lațul de gît“ zice el. Mai ales acolo bate mișelul, unde știe că pozițiunea îți este delicată, crezînd că n'ai mod să te poți apăra.

Nu începe însă lupta de asalat; caută mai întăi să câștige toate punctele principale și tocmai în urmă face ca să afli și tu de mișelia lui.

Dacă nu vei avea prezența de spirit, poți fi pierdut. Cînd i-ai cerut compt, mișelul, ca să te intimideze, te ia de sus da tot, și-ți spune că nu va sta de vorbă cu tine decît înaintea autorităților. Ori începe a-ți face admonestări prietenoase, că dece nu i-ai spus lui; de ce te-ai temut de el, căci el nu dorește nimic.

Nu dorește nimic pentrucă ori voește să le aibă pe toate, ori să poată dispune cum va voi de soartea celorce i-ar putea sta în calea ambițiunilor sale.

Dar multe și felurite pot fi armele mișelului. Deaceia, oameni buni, ferți-vă de mișel.

Econ. D. Georgescu.

Expoziția din Lugoj.

Azi, Simbăta se va deschide în Lugoj expoziția arangeată din prilejul jubileului de 25 ani al Reuniunii economice din Caraș-Severin.

Atragem luarea aminte a publicului nostru să cerceteze această expoziție, care mai ales economilor noștri le oferă multe de văzut.

La dreapta portalului expun marile fabrici de mașini agricole din țară și produsele lor. Urmează apoi paviloanele, cari dau seamă despre produsele diferitelor ramuri de activitate și producție economică-industrială de pe teritoriul atât de vast al acestui comitat. Pădurăritul, lemnăritul, apoi industria ferului cu toate derivatele sale, industria de casă și mica industrie.

Deosebit de importantă e și expoziția de vite, care ram al economiei, tocmai aici la noi este în floare. În legătură cu aceasta se va ține și un congres al economilor, la care s'au anunțat până acum 2000 de participanți.

Natural, că omul mai îngrabă se însufleștește pentru aceia, ce vede cu ochii proprii, decât ce aude într-o conferință teoretică; mai îngrabă capătă omul gust a imita ceia ce vede, decât ceia ce aude, și în această împrejurare zace folosul practic al expozițiilor.

În țările mai înaintate în cultură se țin numărare expoziții speciale numai ca publicul lor să vadă rezultatul și folosul industriei și al agroemiei raționale: poporul român din țara noastră ia prea puțin parte la cercetarea expozițiilor și în urmărire și cercul lui de experiență rămâne îngust, nu știe să se însuflească pentru progres.

Neamțul, Englezul, Francezul și Italianul, acum în timpul mai nou și Ungurul aleargă la expoziții, orunde ar fi; n'ar strica dacă elementul românesc ar cerceta cel puțin acele expoziții, cari se aranjează în apropierea lui, căci e bine a învăța lucruri folositoare dela oricine; ce vede omul, aceia îi rămân în memorie.

Din aceste motive îndemnăm publicul nostru a vizita această expoziție, care îi va oferi mult material vrednic de văzut și de studiat.

Expoziția va dura până în 3 Octombrie n. Prețul de intrare în ziua deschiderii și închiderii 1 cor., în celelalte zile 50 fil. Secretariatul Expoziției roagă on. public să nu cerceteze locul expoziției înainte de deschidere, ca să nu fie împiedecată lucrarea ce se desfășură în jurul arangării.

FELURIMI.

Sarea și microbi. Cercetări făcute asupra sărei au dovedit că e departe de-a fi așa de ucigătoare de microbi, cum se crede. Îi trebuie două zile și se fie saramura cât se poate de tare ca să omoare microbii dalacului și 20 de ceasuri pentru ai oțtigi.

Sarea de mare se alege foarte fără băgare de seamă. Nu se uită, nici la apa din care o fac, nici la curățenia pământului cu care o învălue, nici de curățenia celor ce o mănincă până la consumator. Rappin, zice dr. A. C. în „La Nature“, a găsit 1000 de microbi într'un gram de sare rafinată, ear în sarea derind a găsit, după locul de unde era, între 6 și 70 de mii la gram!

În industria păstrămurilor se întrebuințează sare proastă. Deaceia în saramura în care era pusă slănița de două luni de zile, a găsit 900.000 de microbi într'un ctm. cub. Deci săratul nu numai că nu împiedecă putrejunea, dar nu poate omori nici microbii pricinuitoari de boli, dacă au apucat a pătrunde în carne, brinză. etc.

Nu vorbește de sarea din ocne; dar bine înțeles că și aceia, deși altfel ar putea fi cutotul curată, s'ar infecta lezne, dacă nu ar fi curați și cu pază ceice lucrează în ocne și ceice o mănincă până ajunge în mina consumatorilor.

CRONICA.

D. Ilie Trăilă, directorul „Oravicianei“, a sosit acasă dela Tekir-Ghiol, unde a patrecut o lună în vilegiatură.

Ioan Urmanczy de Urmanczy și-a sărbătorit cununia cu d-șoara Lenca Pavlovič la 21 Septembrie st. n. în Iósikafalva. Felicitări!

Congregația ordinară de toamnă a județului nostru e convocată pe 5 Octombrie și zilele următoare.

† Eri, Vineri, la orele 2 din zi a încetat din viață, dând naștere unui făt mort, Elena Lazăr născ. Sulea-Guga, tinăra soție a învățătorului Carol Lazăr din Oravița-rom. Vestea tristă a înfiorat pe toți cari o cunoșteau de o mamă bună și harnică gospodină. O depling nemîngăiatul ei soț, un copil, îndurerații ei părinți, o soră și numeroase rude, cărora le exprimăm și pe calea aceasta sincere condoleanțe. Fie-î țărina ușară și memoria binecuvîntată!

În noaptea de Mercuri spre Joi s'a întâmplat o spargere la subprefectura din localitate, de unde s'au furat 120 cor. fără a se putea da de urma hoților.

Reuniunea gr. cat. de cînt și muzică „Coroana“ din Greovaș a arangeat, sub auspiciile directorului de bancă Paul Nica, cu concursul Reuniunii „Unirea“ din Varadia un foarte reușit concert împreună teatru și petrecere cu joc.

Paguba pricinuită prin incediu a băncii „Plugarul“ din Cacova a fost evaluată în regulă prin organele Societății de asigurare în suma de 35.000 coroane.

Din Peking vine știrea că populația chineză atinge suma de 450 milioane.

Asupra unei mari adunări populare ce-ar fi să se țină și aici în Oravița încă nu sîntem în măsură a publica detaliuri.

Un primarticol semnat în „Revista Preoților“ de „Alfa“, în care se vorbește de instituirea revizoratelor școlare și a exactoratelor tractuale, se încheie: „Dar, pentru Dzeu, de unde și pentru ce să se facă atîta risipă în bani“ etc. etc.

Adv. Dr. Coriolan Balta și-a deschis cancelaria advocațială în Timișoara-cetate, strada Eröd Nr. 6. Îi dorim izbîndă deplină!

Se zvonește că la manevrele din Ungaria de sus a izbucnit un violent incident între moștenitorul de tron Franz Ferdinand și arhiducele Friedrich, care să fie părăsit imediat cîmpul manevrelor, plecînd la moșia sa din județul Baranya.

Tribunalul din Vaslui (România) au avut de judecat într'o singură zi 56 acțiuni de divorț. Eată și un record al divorțurilor!

38 de negustori bulgari, înapoiîndu-se dela un tîrg, au fost omoriți de pustălii.

Expoziția de vite, împreună cu expoziția jubilară a Reuniunii comitatense economice din Lugoj, nu se va deschide în 25 Septembrie, cum s'a fost anunțat, ci cu două zile mai înainte, adică azi, Simbăta în 23. Septembrie, va să zică deodată cu celelalte grupuri. Ceice doresc a aduce vite la expoziție, au să le mîne până cel mult în 21 Septembrie n. (Joi) la ora 6 seara între barierele dela dela tîrgul de vite, ca Vineri să se poată face inspecția sanitară. Aviz celor pe cari îi privește.

La ruga de Sf. Mărie din ăstan a concertat Chorul rom. din Oravița-mont. avînd un rezultat relativ destul de îmbucurător, cum am și fost raportat fidel în coloanele revistei noastre. S'a găsit, însă, un pesimist care a scărmanat cum i-a plăcut lui ruga și îndeosebi moravurile tineretului nostru, cum nu cred să se fie găsit cine să aproape un asemenea atac pueril. Însfîșit s'a întâmplat și pace. Și spre uimirea noastră, a tuturor Oravițenilor, ne pomenim că pentru toate neajunsurile făcute responsabilă — în „Revista Preoților“ Nr. 25 — foaea noastră „Progresul“ și proprietarul ei d. Gheorghe Jianu. Nu știm pentru aciteoară se tot leagă de noi organul independent al preoților, gîzduind atacurile păgînești ale unei ciocnitoare din jurul nostru, pe care o cunoaștem după ghiarele-î ieșite din sac, măcar că din pură lașitate și blestămăție fără seamăn, nicipînd nu iscălește ce boscorodește în zvîrcolirile neputinței sale — mișelul!

Holera se întinde mereu în Romania, și mai ales în Bulgaria. La Budapesta nu se mai ivesc cazuri noi.

Vestim că și harnicul învățător de stat Filip Baias din Sasca-montană a fost distins, în urma meritelor, cu titlul de director onorar. Felicitări!

În „Foaea Poporului Român“ din Budapesta decurge o polemică disperată asupra calităților și conduitei preotului C. Băleanu din Moldova-nouă.

† Emil Ghica, fost ministru plenipotențior al României la Viena, a încetat subit din viață la Sinaia.

Reuniunea învățătorilor din dreapta Murășului în adunarea sa, splendid reușită, a hotărît ridicarea unui monument de marmură fostului profesor Teodor Coutea, în grădina seminarului.

Mine, Duminecă, va zbura Vlaicu la Sibiu, ear mai tîrziu la Brașov, Arad, Orăștie.

Tenorul Radulescu din București va concerta în mai multe centre românești. La noi în Oravița, până acum încă nu e anunțat.

Citim în „Drapelul“ că Ex. Sa Lct. mareșalul comestru pensionar Nicolae Cena în Februar 1910 a dezgropat la Mehadia o nouă inscripție dela porta praetoria a castelului „ad Mediam“, zidit de împăratul Traian drept scut pentru construirea vestitului pod peste Dunăre între Cladova și Turnu-Severin. Textul se referă la o statuie ridicată mamei împăratului Severus Alexander (222—235). Descoperirea prețioasă a generalului pensionar N. Cena ne face cinste.

Socialiștii din Italia și Austro-Ungaria au de gînd să ceară, într'un congres ce se va ține la Triest, înlocul armatelor stabile, înarmarea generală și o educație militară a poporului.

Vinerea trecută, seara în amurg, coborîndu-se haiducul Pantelimon din codrii Grumăzeștilor, a fost prisipit pe cale către conacul prințului Caradja, ca la vr'o cincî pași, de patru jandarmi, dinaintea cărora, printr'o sucitură isteată, s'a scăpat earășî în desișul pădurilor, unde îl urmăresc, zadarnic, poterași peste poterași.

La Viena s'a resculat plebimea împotriva scumpetei. Intervenind armata, s'au iscat ciocniri sîngeroase, din cari au rămas un mort și peste 80 de răniți.

Un circ mare s'a sălășluit în Oravița pe cîteva săptămîni.

Stolypin, primministrul Rusiei, victima atentatului din Kiew, a murit Luni noaptea. Mama atentatului, o Evreică de 73 ani, s'a sinucis de durerea ce i-a cauzat-o fiul ei desereerat. E teamă de noui progromuri.

Poșta Redacțiunii.

I. Ț. București. Raportul Dv. a sosit prea tîrziu. Așteptăm altele de actualitate.

Bibliografie.

Icoane din trecut. A apărut în editura Bibliotecii pentru toți o carte pe care o recomandăm cu o stăruință cititorilor noștri. E vorba de o pagină din viața românească sub Moruzi și Ypsilanti, tradusă de d. Al. Sturdza.

Autoarea, Cristina Reinhard, a vizitat principatele Dunărene în anul 1806, cînd soțul ei fusese numit consul al Franței la Iași. În timpul trecerii ei dela granița prin București până la Iași și în timpul șederei în capitala Moldovei, a scris mamei sale o serie de scrisori în cari povestește tot ce a văzut și toate întîmplările cari au avut loc. Corespondența aceasta a fost găsită atît de importantă încît Societatea de istorie contemporană, una dintre cele mai de seamă societăți istorice din Franța, a publicat-o în colecțiunea sa.

Pentru noi Români citirea acestor scrisori prezintă un interes deosebit, intrucît ele evocă icoane din trecutul nostru. Obiceiurile cari domniau la noi pe timpul ultimilor fanarioți, starea în care se găsea țărănimea, moravurile boerime, toate acestea sînt menite să atragă curiozitatea noastră intrucît sînt descrise de un martor ocular.

Este drep, că autoarea spune multe adevăruri la adresa noastră. Ne mîngăm însă făcînd o comparație între situația de atunci și cea de azi și constatînd cît de mari sînt progresele pe cari le-am realizat. Broșura constă numai 30 de bani. De vînzare la toate librăriile din țară.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Faarverési hirdetmény.

Forotik közs. v. urbéresi tulajdonát képező összesen 431 kat. hold kiterjedésű erdőterületén levő összfatömeg tövön való eladása céljából a Forotik (Krassó-Sz. vm.) községében folyó 1911 évi október hó 7-én délután 2 órakor kezdődő zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatosan megtartandó szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

A becslés alapján megálapított, eladásra kerülő fatömeg a következő:

Tölgy épület és műfa 2648 köbméter
Tölgy, hárs, gyertyán és cser tüzifa . 3730 köbméter
a mely összfatömegnek a becsértéke 50.000. korona

A zárt írásbeli, 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbbben 1911 évi október hó 7-én délután 2 óráig az urbéresiek elnökénél Forotikon adandók be; az írásbeli ajánlatban a területen lévő összfatömeg után felajánlott vételár számokban és szavakban kiirandó és az ajánlatba beveendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az írásbeli ajánlattal együtt a becsár 10%-ának megfelelő pénzüsszeg bánatpénz gyanánt készpénzben az urbéresi elnök kezéhez adandó, esetleg a szóbeli árverés megkezdése előtt ott lefizetendő.

Fenti feltételeknek meg nem felelő, a kellő bánatpénzzel nem biztosított, úgy szintén későn érkező avagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szerződési és eladási feltételek az urbéresi elnökénél Forotikon, illetve a verseczi m. kir. járási erdőgondnokságnál betekintheők.

Az erdőterülethez a legközelebbi posta, táv-írda és vasúti állomás Forotik.

Kelt Forotikon, 1911 szeptember havában.

Paun Ieva,
urbéresi elnök.

O vie,

cu vițe nobile de circa 2 jugere situată într'un loc frumos, cu pomi și loc pentru legumii, avind acolo casă de locuit și fințină cu apă bună, cam la 15 minute îndepărtare de oraș se vinde din mână liberă.

A se întreba la proprietarul

Eduard Klein, Oravița.

Farmacia „La Sf. Gheorghe“ Oravița

visa-vis de prăvalia lui R. Goldstein în strada principală.

În farmacia mea, arangeată modern, ce capătă înafară de

**tot soiul de medicamente și diferite parfumuri
franceze, engleze, pudră, săpunuri**
și alte articole de tot felul afit pentru țerance, cit și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS, apotecar.

Albert Jancsus

primind prăvalia lui

**G. Ivaskovits din strada principală
„La mîța neagră“**

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cirpe, pinză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviței încă se efeptuesc cu promptitudine.

Vin roșu și alb

dela 50 L. însus se capătă

alb 100 L.	Cor. 36.—
roșu „ „	„ 32.—
răchie de loză	„ 40.—

la negustorul **Paul Vuia** în Varadia.

„PLUGARUL“
societate pe acții din Cacova
dă **5—6%**

și plătește și darea după depunerii.
Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6—7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asiguraează vite și mijlocește cumpărarea de mașini agronomice.

La

Tipografia „Progresul“

==== în Oravița ====

se pot comanda

totfelul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane, losuri pentru loterii

lucrate toate cu gust.

➡ Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. ➡